

92. møde.

Tirsdag den 26. april kl. 14.

Formanden: Medlem af folketinget Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Anser ministeren det for overensstemmende med reglerne om radioens neutralitet, at statsradiofonien gennemførte fjernsynsudsendelsen den 19. april om kvindernes betydning og indsats i det politiske liv under udelukkelse af en deltager fra socialistisk folkeparti?“

Medlem af folketinget Hans R. Knudsen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorledes administreres ligningslovens § 24, stk. 2 og 3, med hensyn til det tidspunkt, hvor en hustru kan genoptage erhvervsmæssig virksomhed, uden at tidligere skattefritagelse for erhvervsindtægt før ægteskabet annulleres?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om anlæg af en statshavn på Rømø.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4984).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 123 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om skibsregistrering.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4985).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 120 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om styrelsen af statens hospitalsvæsen for sindslidende.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4986).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1951 vedtagne konvention nr. 100 om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3930, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 925).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

5145 ²⁶/₄ 60: 2. (sidste) beh. af f. t. beslutn. vedr. lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere. 5146

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under det følgende punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1958 vedtagne konvention nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3931, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 925).

Sagerne sættes til forhandling.

Lund Jensen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem fru Nina Andersen, på grund af bortrejse ikke kan være til stede, skal jeg i hendes sted anbefale de to forslag til vedtagelse.

Som det fremgår af betænkningen, har der i udvalget været enighed om, at der principielt bør betales samme løn til mænd og kvinder for arbejde af samme værdi. På den anden side har udvalget ikke ønsket at bryde med princippet om, at staten så vidt muligt ikke blander sig i de lønfastsættelser, der sker ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter. Da de to hovedorganisationers repræsentanter i arbejds- og socialministeriernes faste udvalg vedrørende Den internationale Arbejdsorganisation har tiltrådt, at konventionen ratificeres, har man vel lov til at gå ud fra, at organisationerne vil rette sig efter den henstilling, den højtærede arbejdsminister har lovet at fremsende til parterne om allerede ved de forestående overenskomstforhandlinger at tage spørgsmålet om lige løn op til løsning. Såfremt dette ikke skulle ske, forventer jeg, at den højtærede arbejdsminister vil følge udviklingen og i henhold til, hvad der står i konventionens artikel 4, på passende måde samarbejde med de pågældende arbejdsgiver- og arbejderorganisationer med henblik på gennemførelse af konventionens bestemmelser.

I forventning om, at konventionens vedtagelse vil betyde, at den retfærdigheds-handling, som ligelønsprincippet gennemførelse må siges at være, efterhånden bliver ført ud i livet på alle arbejdsmarkedets områder, kan jeg anbefale at stemme for konventionen, og jeg anbefaler også at stemme for den anden konvention, den, der vedrører forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Ragnhild Andersen: Af betænkningen fremgår det, at udvalget har drøftet spørgsmålet om oprettelse af et ligelønråd, efter at Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund har henvendt sig til udvalget herom. Udvalget har dog ikke ment at ville foreslå et sådant råd oprettet, idet man finder det tilfredsstillende, at regeringen for det første vil anmode arbejdsmarkedets parter om ved de kommende overenskomstforhandlinger at tilstræbe, at princippet om ligeløn bliver gennemført i overenskomsterne, og desuden vil regeringen tilbyde parterne teknisk bistand til undersøgelser og vurdering af spørgsmål vedrørende lige løn for mandlige og kvindelige arbejdere.

Min gruppe føler sig imidlertid ikke overbevist om, at en sådan henvendelse vil være tilstrækkelig til at påvirke parterne, sådan at problemet om kvinders lige løn for lige arbejde kan løses. Jeg kan ikke nægte, at vi gerne havde set, at man havde nedsat et ligelønråd til hjælp for kvinderne; det drejer sig jo om mange tusinde kvinder i det private erhvervsliv, som ikke har lige løn for samme arbejde, og som ingenlunde har samme dyrtidstillæg, et forhold, jeg omtalte ved forslagetets første behandling. Jeg vil tro, det i den kommende tid bliver meget påkrævet for hele fagbevægelsen og især for alle kvindeorganisationerne — også for de store kvindeorganisationer, der ikke er specielt faglige, og som står uden for fagbevægelsen — at holde et vågent øje med udviklingen i den hensigt på alle måder at understøtte kvindernes retfærdige krav om ligebehandling, lige adgang til arbejde og

[Ragnhild Andersen.]

uddannelse på alle områder og lige løn for lige arbejde. Hvis kvindernes krav ikke får fuld støtte, tror jeg, det vil blive vanskeligt at få ligelønsprincippet ført ud i praksis.

I denne tid behandler folketinget også et lovforslag om sygeforsikring og sygeløn. Sygeløn og løn under barselhvile er jo en del af de kvindelige arbejderes aflønning. Som det vil erindres, foreslog sygeforsikringskommissionen en sygelønsordning for lønmodtagerne, der indeholdt en sygeløn uden forskelsbehandling for kvindelige og mandlige lønarbejdere, idet man gik ind for at yde sygeløn efter princippet forsørgere eller ikke-forsørgere. Dette forslag blev af socialministeren fremsat her i tinget.

Jeg vil gerne ved denne behandling af ligelønskonventionen og konventionen om forskelsbehandling sige, at jeg har til min store overraskelse bemærket, at Dansk Arbejdsgiverforening har rettet henvendelse til folketingsudvalget angående sygeforsikringslovforslaget om at ændre dette forslag saledes, at kvindernes sygeløn bliver fastsat lavere end mændenes, altså en ændring af det af kommissionen og socialministeren fremsatte forslag.

Man vil se, at kvinderne sandelig er nødt til at være på vagt med hensyn til denne sygeløn, selv om begge parter på arbejdsmarkedet er gået ind for ratificeringen af ligelønskonventionen.

Med den højtærede formands tilladelse vil jeg citere kort, hvad man kunne læse i Arbejdsgiveren, Dansk Arbejdsgiverforenings medlemsblad, nr. 4 den 15. februar 1960. Det hedder her:

„Ved skrivelse af 26. januar til folketingsudvalget, der behandler lovforslaget om sygeforsikring, advarer Arbejdsgiverforeningen bl. a. imod, at man i lovforslaget opererer med en sondring mellem forsørgere og ikke-forsørgere i dagpenge-satserne i stedet for at benytte delingen mænd-kvinder som grundlag i overensstemmelse med hovedorganisationernes sygelønsordning. Lovforslagets ligestilling mellem mænd og kvinder betyder i virkeligheden en forskelsbehandling i mændenes disfavør. I 1958 havde kvinderne 2-2½ gange så mange sygedage som mændene.“

Man vil altså se, at arbejdsgiverne her

ønsker bevaret den gamle ordning, hvorefter kvinderne fortsat skal nøjes med mindre i sygeløn; de får i dag 9 kr. daglig, medens mændene får 14 kr. daglig i sygeløn. Arbejdsgiverne begrundet dette standpunkt med, at kvinderne har flere sygedage. De undlader imidlertid ganske at meddele, at kvinderne ved sygelønsordningen betaler akkurat det samme bidrag som mandlige arbejdere — dette for det første.

For det andet kan det jo ikke nytte at se bort fra — heller ikke når vi nu ratificerer ligelønskonventionen — at kvinderne i forbindelse med den kendsgerning, at det er dem, der sætter børnene i verden, har og vel også fremover vil have nogle flere sygedage end mændene. Alle kvinder ved, at mange sygedage står i forbindelse med svangerskab og barsel, og det er jo en funktion, man ikke sådan kan flytte fra det ene menneskelige væsen til det andet. Samfundet er ikke berettiget til at straffe dem herfor ved at aflønne dem ringere, fordi det nu engang er sådan.

Et andet forhold er det, at vi endnu ikke, selv om der er en hjemmehjælpsordning, har det sådan, at en moder, hvis barn bliver sygt om natten, kan få det passet om dagen af andre, når hun skal på arbejde. Det kan hun ikke, og mangan en moder er nødt til at blive hjemme den dag, hendes barn bliver sygt. Det er naturligvis ikke lovligt forfald, betragtes heller ikke som sådant, men det er ikke kvindens sygedage; det er en nødvendighed, så længe det ikke er sådan, at moderen har mulighed for, straks når barnet bliver sygt, at få det passet om dagen. Og det er jo uhyre sjældent — jeg tør næsten sige, at det ikke finder sted i det praktiske liv — at det er mændene, der tager sig af børnenes pasning, når de bliver syge.

Et tredje forhold, der gør sig gældende, er den udspecialisering af arbejdet, der foregår på virksomhederne. Det er, som det er sagt af andre ærede ordførere, i første række kvinderne, der sættes til det særlige, udspecialiserede arbejde — f. eks. ved transportbåndene. Ved fremstilling af radio, elektriske lamper, fjernsyn og mange andre ting sidder kvinderne ved bånd ved særligt kvindearbejde, hvor det er uhyre vigtigt, at der overalt tages hensyn til deres arbejdsydelse, til, at de den ganske dag laver mono-

[Ragnhild Andersen.]

tont arbejde, har stillesiddende arbejde og udfører ganske bestemte bevægelser med enkelte muskler i 8-9 timer daglig. En mængde kvinder får ved dette i vore dage stærkt rationaliserede arbejde infiltrationer og muskellidelser, som også giver sygedage i det lange løb, foruden at det mange gange giver nerver, når presset er stort og der kræves forøget arbejdsydelse på virksomhederne, som tilfældet er for tiden. Her kunne der gøres meget, hvis man overalt sikrede kvinderne de rigtige stole, de rigtige siddestillinger og, vil jeg gerne tilføje, et lægeligt tilsyn med, hvad den menneskelige organisme kan tage af belastninger på de enkelte muskler, samt råd om, hvordan man bedst kan hjælpe kvinderne til ikke at modtage det store slid, som går på enkelte muskler og derfor giver sygedage bagefter. I alt for mange tilfælde er der tale om en overbelastning ved dette ensformige arbejde, der i høj grad er blevet kvindearbejde.

Jeg vil gerne tilføje, at det er min opfattelse, at arbejdsgiverne på alt for mange arbejdspladser ser ganske bort fra disse forhold; det er i hvert fald ikke rigtigt at komme og påberåbe sig, at kvinderne skal have en ringere aflønning for sygelønnens vedkommende, fordi de har flere sygedage, når man ikke har gjort sit yderste for at nedsætte kvindernes antal af sygedage. Dette mener jeg at ikke alene arbejdsgiverne, men også vi andre, kvindeorganisationerne og fagbevægelsen bør interessere os for; ellers kan vi let komme ud for, at man vil begrunde manglende ligestilling af kvinderne med netop disse ting, som kvinderne ikke selv er skyld i.

Jeg har tilladt mig at komme frem med disse bemærkninger, fordi jeg i Arbejdsgiverforeningens udtalelse ser et udtryk for, at man ikke sådan uden videre er til sinds at yde kvinderne samme løn og samme sygeløn, som det kunne se ud til. Det må vi være opmærksomme på, når vi nu står foran ratifikation af ligelønskonventionen.

Jeg vil dog til slut sige, at den kommunistiske gruppe, som selv i sidste samling stillede forslag om ligelønskonventionens gennemførelse, hilser med tilfredshed, at den nu kan ratificeres. Vi er glade for, at vi er kommet det skridt videre, og vi håber, at alle gode kræfter i vort land vil bestræbe

sig for, at dette kan blive løftestangen, der virkelig kan sikre ligelønsprincippets gennemførelse i praksis.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg takker udvalget for den enstemmige tilslutning til ratifikationen af de to konventioner.

I anledning af udvalgets formand, det ærede medlem hr. Lund Jensens udtalelse vil jeg sige, at arbejdsministeriet vil følge udviklingen angående lige løn med opmærksomhed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1951 vedtagne konvention nr. 100 om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi

vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet arbejdsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1958 vedtagne konvention nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv

vedtoges enstemmigt med 126 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet arbejdsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om statstilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejendomsbeskatning samt om forøgelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Sønderup m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 3577, fremsættelsen i tidenden sp. 4913).

Sagen sattes til forhandling.